

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

29. juuli 2019*

Eelotsusetaotlus – Ühine varjupaiga- ja täiendava kaitse poliitika – Rahvusvahelise kaitse seisundi andmise menetluse ühised nõuded – Direktiiv 2013/32/EL – Artikli 46 lõige 3 – Täielik ja *ex nunc* läbivaatamine – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Esimese astme kohtu pädevuse ulatus – Muutmise pädevuse puudumine – Pädeva haldusorgani või kohtulaadse ametiasutuse keeldumine järgida selle kohtu otsust

Kohtuasjas C-556/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósági (Pécsi haldus- ja töökohus, Ungari) 5. septembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. septembril 2017, menetluses

Alekszij Torubarov

versus

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

EUROOPA KOHUS (suurkoda)

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal ja M. Vilaras, kohtunikud A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič (ettekandja), M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda, N. Piçarra, L. S. Rossi ja. I. Jarukaitis,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikku menetlust ja 8. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A. Torubarov, esindajad: *ügyvéd* T. Fazekas ja *ügyvéd* I. Bieber,
- Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér, G. Koós ja M. Tátrai,
- Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande ja A. Tokár,

olles 30. aprilli 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artikli 46 lõiget 3 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 47.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses, mille pooled on Alekszij Torubarov ja Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (sisserände- ja varjupaigaamet, Ungari, edaspidi „varjupaigaamet“) ning mille ese on A. Torubarovi rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmine varjupaigaameti poolt.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2011/95/EL

- 3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on sätestada nõuded, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõuded pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule.“

- 4 Direktiivi 2011/95 artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „rahvusvaheline kaitse“ – [...] pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;

[...]

- d) „pagulane“ – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavas sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsusjärgset riiki ega saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla, või kodakondsuseta isik, kes samadel põhjustel, nagu eespool nimetatud, viibides väljaspool varasemat alalist elukohariiki ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12;

[...]

- f) „täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnunud mõjuv põhjus arvata, et asjaomast isikut ähvardaks oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasemasse alaisse

elukohariiki tagasipöördumisel reaalne oht kannatada suurt kahju vastavalt artiklile 15, ja kelle suhtes ei kohaldata artikli 17 lõikeid 1 ja 2 ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;

[...]“.

- 5 Selle direktiivi II–VI peatükk käsitlevad vastavalt rahvusvahelise kaitse taotluste hindamist, kvalifitseerumist pagulaseks, pagulasseisundit, kvalifitseerumist täiendavale kaitsele ja täiendava kaitse seisundit.

- 6 Selle direktiivi IV peatükki kuuluv artiklis 13 „Pagulasseisundi andmine“ on ette nähtud:

„Liikmesriigid annavad pagulasseisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes kvalifitseerub pagulaseks vastavalt II ja III peatükile.“

- 7 Direktiivi 2011/95 samasse IV peatükki kuuluv artiklis 14 „Pagulasseisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine“ on sätestatud:

„1. [R]ahvusvahelise kaitse taotluse korral tühistavad [...] liikmesriigid kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse antud pagulasseisundi [...]

[...]

4. Liikmesriigid võivad tühistada [...] pagulasele valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse antud seisundi [...].

[...]“.

- 8 Selle direktiivi V peatükki kuuluv artiklis 15 „Suur kahju“ on loetletud need kahju liigid, mis annavad õiguse täiendavale kaitsele.

- 9 Direktiivi VI peatükki kuuluv artikkel 18 „Täiendava kaitse seisundi andmine“ on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid annavad täiendava kaitse seisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes vastab täiendava kaitse saamise kriteeriumidele kooskõlas II ja V peatükiga.“

- 10 Direktiivi 2011/95 samasse VI peatükki kuuluv artiklis 19 „Täiendava kaitse seisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine“ on ette nähtud:

„1. [R]ahvusvahelise kaitse saamise taotluse korral tühistavad [...] liikmesriigid kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse antud täiendava kaitse seisundi [...]

2. Liikmesriigid võivad tühistada [...] valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse antud täiendava kaitse seisundi [...]

[...]“.

Direktiiv 2013/32

- 11 Direktiivi 2013/32 põhjendustes 18, 50 ja 60 on märgitud:

„(18) Rahvusvahelise kaitse taotluse kohta võimalikult kiiresti otsuse tegemine, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist, on nii liikmesriikide kui ka rahvusvahelise kaitse taotlejate huvides.

[...]

(50) Asjaolu, et otsuseid rahvusvahelise kaitse taotlemise [...] kohta saab kohtus tulemuslikult vaidlustada, peegeldab Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtet.

[...]

(60) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni hartaga tunnustatud põhimõtetest. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada inimväärikuse täielik austamine ning edendada harta artiklite 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24 ja 47 kohaldamist ning direktiivi tuleb sellele vastavalt rakendada.“

- 12 Direktiivi 2013/32 artikli 1 kohaselt on selle eesmärk kehtestada direktiivi 2011/95 kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.

- 13 Direktiivi 2013/32 artikli 2 punktis f on „menetlev ametiasutus“ määratletud kui „liikmesriigi kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest ning on pädev võtma sellistes juhtumites vastu esimese astme otsuseid“.

- 14 Selle direktiivi artikli 46 lõigetes 1, 3 ja 4 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses järgnevaga:

- a) tema rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, kaasa arvatud otsus:
i) pidada pagulasseisundi ja/või täiendava kaitse seisundiga seotud taotlust põhjendamatuks;

[...]

[...]

3. Lõike 1 kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine vähemalt esimese astme apellatsioonimenetluses.

4. Liikmesriigid näevad ette mõistlikud tähtajad ja muud vajalikud eeskirjad, et taotlejal oleks võimalik kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile vastavalt lõikele 1. [...]“.

- 15 Selle direktiivi artikli 51 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid jõustavad [...] artiklite 32 kuni 46 [...] järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 20. juuliks 2015. [...]“.

16 Direktiivi 2013/32 artikli 52 esimeses lõigus on öeldud:

„Liikmesriigid kohaldavad artikli 51 lõikes 1 osutatud õigus- ja haldusnorme rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes [...], mis esitatakse [...] pärast 20. juulit 2015 [...] või varasemal kuupäeval. Taotlused, mis esitati enne 20. juulit 2015 [...], on reguleeritud [nõukogu 1. detsembri 2005. aasta] direktiivi 2005/85/EÜ [liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT 2005, L 326, lk 13)] kohaste õigus- ja haldusnormidega.“

Ungari õigus

Enne 15. septembrit 2015 rahvusvahelise kaitse menetluste suhtes kohaldatavad õigusnormid

17 Tsiviilkohtumenetlust käsitleva 1952. aasta III seadustiku (polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény) enne 15. septembrit 2015 kehtinud redaktsiooni § 339 lõikes 1 ja lõike 2 punktis j oli ette nähtud:

„1. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, tühistab kohus haldusotsuse, mis on õigusvastane – välja arvatud juhul, kui tegu on menetlusnormi rikkumisega, mis juhtumi sisulist lahendit ei muuda –, ja teeb vajaduse korral haldusotsust tegevale ametiasutusele ülesandeks viia läbi uus menetlus.

2. Kohus võib muuta järgmisi haldusotsuseid:

[...]

j) otsus pagulasseisundi andmise kohta.“

18 Eelviidatud § 339 lõike 2 punktiga j analoogne säte sisaldus 2007. aasta LXXX seaduse varjupaiga kohta (menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény; edaspidi „varjupaigaseadus“) § 68 lõikes 5.

Pärast 15. septembrit 2015 rahvusvahelise kaitse menetluste suhtes kohaldatavad õigusnormid

19 Teatavate seaduste muutmist seoses massiimmigratsiooni ohjamisega käsitlev CLX seadus (egyres törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény; edaspidi „massiimmigratsiooni ohjamise seadus“) jõustus 15. septembril 2015. Selle seaduse § 1 lõike 3 punktiga a tunnistati kehtetuks tsiviilkohtumenetlust käsitleva 1952. aasta III seaduse § 339 lõike 2 punkt j. Massiimmigratsiooni ohjamise seaduse §-ga 14 muudeti varjupaigaseaduse § 68 lõiget 5.

20 Selle muudatuse tulemusel on varjupaigaseaduse § 68 lõiked 3, 5 ja 6, mis on kohaldatavad ka muudatuse jõustumise hetkel pooleliolevate asjade suhtes, sõnastatud järgmiselt:

„3. [...] Kohus vaatab täielikult läbi nii faktilised kui ka õiguslikud asjaolud kohtuotsuse tegemise kuupäeva seisuga.

[...]

5. Kohus ei või varjupaigaasjades pädeva ametiasutuse otsust muuta; kui kohus tuvastab, et haldusotsus on õigusvastane, tühistab ta selle – välja arvatud juhul, kui tegu on menetlusnormi rikkumisega, mis juhtumi sisulist lahendit ei muuda – ja saadab vajaduse korral asja varjupaigaasjades pädevale ametiasutusele tagasi uuesti menetlemiseks.

6. Menetlust lõpetav kohtu otsus on lõplik ja edasikaebamisele ei kuulu.“

- 21 Haldusmenetluse ja haldustoimingute üldosa käsitleva 2004. aasta CXL seaduse (közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény; edaspidi „haldusmenetluse seadus“) § 109 lõikes 4 on ette nähtud:

„Haldusasjades pädeva kohtu otsuse resolutsioon ja põhjendused on haldusasutusele siduvad ning uues menetluses ja uue otsuse vastuvõtmisel tegutseb ta nende kohaselt.“

- 22 Viidatud seaduse § 121 lõike 1 punkt f on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluvates menetlustes otsus tühistatakse:

[...]

(f) kui selle otsuse sisu on § 109 [lõikega 4] vastuolus.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 23 Venemaa kodanik A. Torubarov oli ettevõtja ning osales liikmena Vene opositsioonierakonna ja ettevõtjate huve esindava valitsusevälise organisatsiooni tegevustes. Alates 2008. aastast algatati Venemaal tema vastu mitu kriminaalmenetlust. A. Torubarov lahkus seepeale Venemaa territooriumilt, asudes alguses elama Austrias ja seejärel Tšehhi Vabariiki, kes andis ta 2. mail 2013 Venemaale välja.
- 24 Pärast seda, kui ta oli Venemaale naasnud, esitati tema vastu uuesti süüdistus, kuid ta jäeti vabadusse, et ta saaks oma kaitset korraldada. Ta ületas 9. detsembril 2013 ebaseaduslikult Ungari piiri ja selle liikmesriigi politsei pidas ta kohe kinni. Kuivõrd A. Torubarov ei olnud võimeline tõendama oma Ungaris viibimise seaduslikkust, võttis politsei ta vahi alla. Samal päeval esitas A. Torubarov rahvusvahelise kaitse taotluse.
- 25 Varjupaigaamet jättis tema rahvusvahelise kaitse taotluse 15. augusti 2014. aasta otsusega rahuldamata. Ta põhjendas oma otsust sellega, et nii A. Torubarovi ütlused kui ka päritoluriigis valitseva olukorra kohta kogutud teave kinnitasid, et tema poliitilistel või muudel põhjustel tagakiusamine ega ka suure kahju saamise oht direktiivi 2011/95 artikli 15 tähenduses ei ole tõenäoline.
- 26 A. Torubarov esitas selle otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, see tähendab Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak (Pécsi haldus- ja töökohus, Ungari). Eelotsusetaotluse esitanud kohus tühistas 6. mai 2015. aasta kohtuotsusega kõnealuse otsuse ning kohustas varjupaigaametit viima läbi uue menetluse ja tegema uue otsuse. Vaidlusalune otsus tühistati põhjendusel, et see oli vastuoluline ja et varjupaigaamet oli jätnud üldiselt analüüsimate talle hindamiseks esitatud faktilised asjaolud või – nende puhul, mida ta arvesse võttis – oli analüüsinud neid erapoolikult, nii et tema otsus oli põhjendamata ning selle sisu ei olnud võimalik kohtulikult kontrollida. Kohus andis oma otsuses varjupaigaametile ka üksikasjalikud juhtnöörid selle kohta, milliseid asjaolusid ta peab oma uues menetluses analüüsima.
- 27 Varjupaigaamet jättis selle teise haldusmenetluse tulemusel 22. juuni 2016. aasta otsusega A. Torubarovi rahvusvahelise kaitse taotluse uuesti rahuldamata, asudes eeskätt seisukohale, et tema päritoluriigis tagatakse talle õigus sõltumatule kohtumenetlusele ja et teda ei ähvarda seal sugugi tagakiusamise oht. Selle uue otsuse põhistamiseks ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu juhtnööre järgides kogus varjupaigaamet A. Torubarovi poolt talle edastatud kõiki dokumente arvestades eeskätt teavet korruptsiooni kohta Venemaal, kinnipidamistingimuste kohta Vene vanglates ja õigusemõistmise toimimise kohta Venemaal.

- 28 Selles teises otsuses tugines varjupaigaamet ka Alkotmányvédelmi Hivatali (põhiseaduse kaitse amet, Ungari) eksperdiarvamusele. Viimati nimetatud amet leidis, et A. Torubarovi viibimine Ungari territooriumil ohustab riigi julgeolekuhuve, sest ta on süüdi selliste tegude toimepanemises, mis on vastuolus Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsiooni (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), mis jõustus 22. aprillil 1954 ning mida on täiendatud ja muudetud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga, mis omakorda jõustus 4. oktoobril 1967, artikli 1 F osa punkti c tähenduses.
- 29 A. Torubarov esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule varjupaigaameti 22. juuni 2016. aasta otsuse peale kaebuse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tühistas 25. veebruari 2017. aasta kohtuotsusega kõnealuse otsuse ning kohustas varjupaigaameti viima läbi uue menetluse ja tegema uue otsuse. Ta oli nimelt seisukohal, et 22. juuni 2016. aasta otsus on õigusvastane esiteks asjaomase riigi kohta käiva teabe ja teiseks Ungari põhiseaduse kaitse ameti eksperdiarvamuse ilmselgelt eksliku hindamise tõttu.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastas sellega seoses, et otsuses kirjeldatud faktilistest asjaoludest nähtub selgelt, et vastupidi varjupaigaameti hinnangule oli A. Torubarovil põhjust karta Venemaal tagakiusamist oma poliitiliste arvamuste tõttu ning saada seal suurt kahju. Ta märkis lisaks, et riigisaladusi sisaldava Ungari põhiseaduse kaitse ameti eksperdiarvamuse sisu ja resolutsioon ei ole omavahel kooskõlas ning et varjupaigaamet ei hinnanud selle eksperdiarvamuse sisu, millest nähtub selgelt, et seal nimetatud faktilised asjaolud ei kujuta endast mitte tõendeid A. Torubarovi vastu, vaid vastupidi näitavad, et tema rahvusvahelise kaitse taotlus on põhjendatud.
- 31 Varjupaigaamet jättis 15. mai 2017. aasta otsusega (edaspidi „vaidlusalune otsus“) kolmandat korda rahuldamata A. Torubarovi rahvusvahelise kaitse taotluse nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisundi andmise osas, tehes seda eeskätt põhjusel, et ei ole võimalik tuvastada A. Torubarovi mingisugust tagasikiusamist poliitilistel põhjustel. Varjupaigaamet ei viidanud oma otsuse põhistamiseks siiski enam Ungari põhiseaduse kaitse ameti eksperdiarvamusele.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses on nüüd kolmas kaebus, mis esitati seekord vaidlusaluse peale ja millega A. Torubarov palub seda otsust muuta nii, et kohus annab talle esimese võimalusena pagulasseisundi või teise võimalusena täiendava kaitse seisundi.
- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses siiski, et alates massiimmigratsiooni ohjamise seaduse jõustumisest 15. septembril 2015 ei ole halduskohtud enam pädevad muutma rahvusvahelise kaitse andmist käsitlevaid haldusotsuseid.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on aga seisukohal, et selle õigusaktiga võeti rahvusvahelise kaitse taotlejatele ära tõhus õiguskaitsevahend. Nimelt on olukorras, kus haldusasutus ei täida oma kohustust järgida sellise esimese kohtuotsuse resolutsiooni ja põhjendusi, millega tühistatakse esimene haldusotsus, millega jäeti rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotlus, nähtud riigisisiseses õiguses tagajärjena ette vaid uue haldusotsuse tühistamine. Sellises olukorras ei ole kohtul tema sõnul muud võimalust, kui kohustada haldusasutust algatama uue menetluse ja tegema uue otsuse. Nii ei saavat ta kohustada haldusasutust andma asjaomasele taotlejale rahvusvahelist kaitset ega karistada teda oma esimese kohtuotsuse järgimata jätmise eest; sellega kaasneb oht, et menetlus jätkub lõputult, rikkudes taotleja õigusi.
- 35 Just nii on see eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tema menetluses olevas kohtuasjas, milles on juba kaks korda tühistatud varjupaigaameti otsus ja kus varjupaigaamet on teinud kolmanda otsuse, see tähendab vaidlusaluse otsuse, mis ei ole kooskõlas kohtu 25. veebruari 2017. aasta otsusega, milles see kohus sedastas, et A. Torubarovile tuleb anda rahvusvaheline kaitse, kui just ei esine tõendatud ohtu avalikule julgeolekule. Nii olevat A. Torubarov alates oma rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest 2013. aasta detsembris selle kohta lõpliku otsuse puudumise tõttu õiguskindlusetus olukorras, ilma et talle oleks Ungari territooriumil antud mingit seisundit.

- 36 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et sellises olukorras ei taga Ungari õigus direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 ja harta artiklis 47 tunnustatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Ta soovib seetõttu teada, kas need liidu õigusnormid lubavad tal sellist otsust nagu vaidlusalune otsus muuta nii, et ta jätab kohaldamata riigisisised õigusnormid, mille kohaselt tal see pädevus puudub.
- 37 Nendel asjaoludel otsustas Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Pécsi haldus- ja töökohus, Ungari) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi 2013/32] artikli 46 lõiget 3 koostoimes [harta] artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et Ungari kohtutel on õigus muuta varjupaigaasjades pädeva ametiasutuse haldusotsuseid, millega on jätetud andmata rahvusvaheline kaitse, ning anda ise rahvusvahelise kaitse seisund?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 38 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et see annab sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, esimese astme kohtule, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, pädevuse seda haldusotsust muuta ja asendada see omaenda otsusega.
- 39 Alustuseks tuleb märkida, et direktiivi 2013/32 artikli 52 esimese lõigu esimese lause kohaselt kohaldavad liikmesriigid direktiivi artikli 51 lõikes 1 osutatud õigus- ja haldusnorme rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes, mis esitatakse „pärast 20. juulit 2015 [...] või varasemal kuupäeval“.
- 40 Direktiivi 2013/32 ettevalmistavatest materjalidest nähtub, et kui liidu seadusandja lisis kõnealuse artikli 52 esimese lõigu esimesse lausesse sõnad „või varasemal kuupäeval“, soovis ta võimaldada liikmesriikidel kohaldada kohe oma direktiivi rakendavaid sätteid enne 20. juulit 2015 esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 71 ja 72, ning 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punktid 63 ja 64).
- 41 Kuna direktiivi 2013/32 artikli 52 esimene lõik pakub erinevaid ajalise kohaldamise võimalusi, on selleks, et liidu õiguse rakendamisel järgitaks õiguskindluse põhimõtet ja seaduse ees võrdsuse põhimõtet, ning selleks, et rahvusvahelise kaitse taotlejad oleksid seeläbi kaitstud omavoli eest, siiski oluline, et iga liikmesriik, kelle jaoks see direktiiv on siduv, menetleks tema territooriumil samal ajavahemikul esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusi ettenähtavalt ja ühetaoliselt (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 73, ning 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 66).
- 42 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et A. Torubarov esitas rahvusvahelise kaitse taotluse 9. detsembril 2013, see tähendab pärast direktiivi 2013/32 jõustumist 19. juulil 2013, ent enne tähtpäeva, milleks direktiiv tuli kindlasti riigisisessesse õigusesse üle võtta, see tähendab 20. juulit 2015.
- 43 Lisaks on eelotsusetaotluse esitanud kohus märkinud oma vastuses ühele Euroopa Kohtu poolt talle saadetud teabenõudele, et ta on riigisisese õiguse kohaselt kohustatud järgima direktiivi 2013/32 ülevõtvaid riigisiseseid õigusnorme, mis jõustusid 15. septembril 2015 ning mille kohaselt kohtul on keelatud muuta rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud haldusotsust, ka kohtumenetluste raames, mis käsitlevad küll enne 20. juulit 2015 esitatud rahvusvahelise kaitse taotlust, kuid mis algatati sarnaselt põhikohtuasjaga pärast seda kuupäeva. Ungari valitsus kinnitas seda teavet oma kirjalikes seisukohtades.

- 44 Sellega seoses nähtub esiteks käesoleva kohtuotsuse punktis 40 viidatud kohtupraktikast, et liikmesriik võib vabalt otsustada, et ta muudab direktiivi 2013/32 ülevõtvad õigusnormid selliste menetluste suhtes kohe kohaldatavaks.
- 45 Teiseks on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et riigisisene õigusnorm, mis näeb ette, et kohus peab oma otsuse aluseks võtma selle tegemise kuupäeval esineva faktilise ja õigusliku olukorra, tagab selliste riigi territooriumil samal ajavahemikul esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste, mille kohta ei ole veel tehtud lõplikku otsust, ettenähtava ja ühetaolise menetlemise (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punktid 67 ja 68).
- 46 Neil tingimustel ei ole direktiivi 2013/32 artikli 52 esimese lõiguga vastuolus, kui selline liikmesriigi kohus nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus kohaldab direktiivi 2013/32 ülevõtvaid riigisiseseid õigusnorme oma pooleliolevas menetluses vaatamata sellele, et see käsitleb enne 20. juulit 2015 esitatud rahvusvahelise kaitse taotlust.
- 47 Nende sissejuhatavate märkuste järel tuleb juhtida tähelepanu sellele, et direktiivi 2013/32 artiklist 1 nähtuvalt on selle direktiivi eesmärk kehtestada direktiivi 2011/95 kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.
- 48 Viimati nimetatud direktiivi eesmärk on omakorda vastavalt selle artiklile 1 sätestada kõigepealt nõuded, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, seejärel nõuded pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja lõpuks nõuded antava kaitse sisule.
- 49 Nagu Euroopa Kohus on juba täpsustanud, nähtub direktiivi 2011/95 artiklitest 13 ja 18, tõlgendatuna koostoimes mõistete „pagulane“ ja „täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik“ määratlustega, mis sisalduvad selle direktiivi artikli 2 punktides d ja f, et selles direktiivis ette nähtud rahvusvaheline kaitse tuleb üldjuhul anda igale kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kellel on põhjendatud kartus rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees või keda ähvardaks reaalne oht saada direktiivi artikli 15 tähenduses suurt kahju (vt selle kohta 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punkt 47, ja 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, punkt 36).
- 50 Seega, kui isik vastab liidu õiguses neist seisunditest ühe saamiseks kehtestatud miinimumnõuetele, kuna ta täidab vastavalt direktiivi 2011/95 II ja III peatükis või II ja V peatükis ette nähtud tingimused, peavad liikmesriigid andma taotletud rahvusvahelise kaitse – kui just ei esine mõni selles direktiivis ette nähtud välistamise alustest –, sest liikmesriikidel puudub selles osas kaalutusõigus (vt selle kohta 24. juuni 2015. aasta kohtuotsus T., C-373/13, EU:C:2015:413, punkt 63; 12. aprilli 2018. aasta kohtuotsus A ja S, C-550/16, EU:C:2018:248, punkt 52, ja 14. mai 2019. aasta kohtuotsus M jt, (pagulasseisundi tühistamine), C-391/16, C-77/17 ja C-78/17, EU:C:2019:403, punkt 89).
- 51 Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 1 kohaselt on rahvusvahelise kaitse taotlejal õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses tema taotluse kohta tehtud otsustega. Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 on määratletud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ulatus, täpsustades, et liikmesriigid, kelle jaoks see direktiiv on siduv, tagavad, et kohus, kellele on edasi kaevatud rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, viib läbi „nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik[u] ja *ex nunc* läbivaatami[s]e“ (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 105 ja 106).
- 52 Väljend „*ex nunc*“ rõhutab kohtu kohustust hindamisel võtta vajaduse korral arvesse uusi asjaolusid, mis on ilmnunud pärast edasi kaevatud otsuse vastuvõtmist. Mis puudutab omadussõna „täielik“, siis see kinnitab, et kohus peab analüüsima nii asjaolusid, mida menetlev ametiasutus võttis või oleks

võinud arvesse võtta, kui ka asjaolusid, mis ilmnesid pärast seda, kui kõnealune ametiasutus oli otsuse vastu võtnud (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 111 ja 113).

- 53 Sellest tuleneb, et liikmesriigid on direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 alusel kohustatud korraldama oma riigisisese õiguse nii, et asjaomaste kaebuste menetlemine hõlmab kohtu poolt kõigi selliste faktiliste ja õiguslike asjaolude läbivaatamist, mis võimaldavad tal anda juhtumile ajakohastatud hinnangu, nii et oleks võimalik lahendada rahvusvahelise kaitse taotlus ammendavalt, ilma et asja oleks vaja saata tagasi asjaomasele asutusele. Selline tõlgendus soodustab direktiiviga 2013/32 taotletavat eesmärki, milleks on tagada, et sellised taotlused vaadatakse läbi võimalikult kiiresti, ilma et see piiraks taotluse nõuetekohast ja ammendavat läbivaatamist (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 109–112).
- 54 Ent direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 käsitleb vaid kaebuse läbivaatamist, käsitlemata seega selle kaebusega vaidlustatud otsuse võimaliku tühistamise tagajärgi. Nii ei soovinud liidu seadusandja direktiivi 2013/32 vastu võttes kehtestada mingit ühist eeskirja, mille kohaselt selle direktiivi artikli 2 punktis f nimetatud kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan kaotab oma pädevuse pärast seda, kui tühistatakse tema esialgne otsus rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, mistõttu võivad liikmesriigid ette näha, et sellise tühistamise järel tuleb asi saata tagasi sellele asutusele või organile, et ta teeks uue otsuse (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 145 ja 146).
- 55 Ehkki direktiiv 2013/32 tunnustab sel moel liikmesriikide teatavat kaalutlusruumi eeskätt rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamist käsitlevate eeskirjade kindlaksmääramisel olukorras, kus kohus on tühistanud asjaomase asutuse või organi esialgse otsuse, on siiski esiteks oluline märkida, et liikmesriigid on vaatamata sellise kaalutlusruumi olemasolule direktiivi rakendamisel kohustatud järgima harta artiklit 47, mis tagab õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus igale isikule, kelle liidu õigusega tagatud õigusi ja vabadusi on rikutud (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika). Direktiivi 2013/32 artiklis 46 ette nähtud õiguskaitsevahendi tunnused tuleb seega kindlaks määrata kooskõlas harta artikliga 47, mis kujutab endast tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte kinnitust (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 31, ja 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 114).
- 56 Teiseks tuleb täheldada, et harta artikkel 47 on iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, selleks et anda eraõiguslikele isikutele selline õigus, millele ta saab sellisena tugineda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 78). Võttes arvesse eeskätt eelmises punktis märgitud ei saa seega asi olla teistmoodi direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 puhul koostoimes harta artikliga 47.
- 57 Kolmandaks oleks õigus tõhusale õiguskaitsevahendile pelgalt näilik, kui liikmesriigi õiguskorras oleks lubatav, et jõustunud ja siduv kohtuotsus jääb ühe poole suhtes toimetuks (vt selle kohta 30. juuni 2016. aasta kohtuotsus Toma ja Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punkt 43).
- 58 Just selles kontekstis asus Euroopa Kohus seisukohale, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 jääks ilma kogu oma soovitatavast toimest, kui pärast sellise kohtuotsuse kuulutamist, mille raames esimese astme kohus vaatas selle sätte kohaselt täielikult ja *ex nunc* läbi taotleja direktiivi 2011/95 kohased rahvusvahelise kaitse vajadused, võib direktiivi 2013/32 artikli 2 punktis f nimetatud kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan teha otsuse, mis läheb vastuollu kohtu sedastatuga.
- 59 Järelikult, ehkki direktiivi 2013/32 eesmärk ei ole ühtlustada täpselt ja ammendavalt menetlusnorme, mida liikmesriikides tuleb kohaldada rahvusvahelise kaitse taotluse kohta uue otsuse tegemisel olukorras, kus on tühistatud esialgne haldusotsus, millega selline taotlus jäeti rahuldamata, tuleneb

siiski direktiivi eesmärgist tagada rahvusvahelise kaitse taotluste võimalikult kiire menetlemine, kohustusest tagada direktiivi artikli 46 lõike 3 soovitatav toime ja harta artiklist 47 tulenevast vajadusest tagada õiguskaitsevahendi tõhusus, et iga liikmesriik, kelle jaoks see direktiiv on siduv, peab korraldama oma riigisisese õiguse nii, et pärast esialgse otsuse tühistamist – kui asi saadetakse tagasi kohtulaadsele ametiasutusele või haldusorganile – tehakse kiiresti uus otsus ja see otsus on kooskõlas tühistamisotsuses sedastatuga (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 148).

- 60 Esitatud küsimust tuleb analüüsida nendest kaalutlustest lähtudes.
- 61 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta vastupidist, näib haldusmenetluse seaduse § 109 lõike 4 sõnastus olevat kooskõlas tulemuse saavutamise kohustusega, mis lasub liikmesriikidel direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 alusel koostoimes harta artikliga 47 ning millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 59 ja mis seisneb selle tagamises, et pärast otsuse rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tühistamist – kui asi saadetakse tagasi otsuse teinud haldusorganile – on selle organi uus otsus kooskõlas tühistamisotsuses sedastatuga.
- 62 Ungari valitsus väitis siiski Euroopa Kohtu istungil, et seda sätet tuleb tõlgendada nii, et säilitamaks pädevuse jaotuse ühelt poolt haldusasutuse, kes peab täitma rahvusvahelise kaitse taotluseid käsitlevates menetlustes põhirolli, ning teiselt poolt kohtu vahel, kellele on esitatud direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 ette nähtud kaebus, võib see kohus anda juhiseid selle kohta, milliseid faktilisi asjaolusid tuleb analüüsida ja milliseid uusi tõendeid koguda, tõlgendada õigusnorme ja tuua esile asjakohased asjaolud, mida haldusasutus peab arvesse võtma, kuid ta ei tohi kohustada haldusasutust hindama juhtumit konkreetsel moel, sest hindamine võib toimuda ka muude õiguslike ja faktiliste asjaolude alusel kui need, mida võttis arvesse kohus, näiteks pärast kohtuotsuse kuulutamist ilmnenuid uute asjaolude alusel.
- 63 Ent selline tõlgendus on vastuolus direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikega 3 koostoimes Euroopa Kohtu praktikaga.
- 64 Euroopa Kohus on tõepoolest möönnud, et rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine pädeva riigisisese haldusorgani või kohtulaadse ametiasutuse poolt, kellel on selleks spetsiifilised vahendid ja valdkonna spetsialistidest töötajad, on direktiiviga 2013/32 kehtestatud ühiste menetluste oluline etapp (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 116, ja 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus *Ahmedbekova*, C-652/16, EU:C:2018:801, punkt 96).
- 65 Sellele vaatamata on selge, et kui liidu seadusandja nägi ette, et rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamiseks pädev kohus peab vajaduse korral läbi vaatama taotleja „rahvusvahelise kaitse vajadused“, soovis ta direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 kehtestades anda sellele kohtule olukorras, kus viimane leiab, et talle on teada kõik selleks vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud, pädevuse teha nende asjaolude täieliku ja *ex nunc*, see tähendab ammendava ja ajakohastatud läbivaatamise tulemusel siduv otsus küsimuses, kas asjaomane taotleja vastab direktiivis 2011/95 rahvusvahelise kaitse andmiseks ette nähtud tingimustele.
- 66 Eelnevast tuleneb, et nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 102–105, 107 ja 108 sisuliselt märkis, on olukorras, kus kohus vaatab rahvusvahelise kaitse taotleja kaebuse ammendavalt läbi ja analüüsib seda tehes ajakohastatult selle taotleja „rahvusvahelise kaitse vajadusi“, arvestades kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslike asjaoludega, ja jõuab selle tulemusel veendumusele, et kõnealusele taotlejale tuleks direktiivis 2011/95 ette nähtud kriteeriumide kohaselt anda pagulasseisund või täiendava kaitse seisund põhjustel, millele taotleja oma taotluse põhistamiseks tugines, ning kus see kohus tühistab haldusorgani või kohtulaadse ametiasutuse otsuse, millega see taotlus jäeti rahuldamata, ja saadab asja asutusele või organile tagasi, see kohtuotsus ja selle aluseks olevad põhjendused viimasele siduvad, kui just ei ilmne faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis tingivad objektiivselt uue ajakohastatud hindamise vajaduse. Seega ei ole asja sellisel moel tagasisaatmise korral asjaomasel asutusel või organil enam kaalutusõigust selle

üle otsustamisel, kas anda taotletud kaitse samade põhjuste alusel, mis esitati kohtule, sest vastasel juhul kaotaksid direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 koostoimes harta artikliga 47 ning direktiivi 2011/95 artiklid 13 ja 18 täielikult oma soovitava toime.

- 67 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas olukorras, kus selline haldusorgan või kohtulaadne ametiasutus, kellele asi on tagasi saadetud, ei ole järginud tema tühistamisotsust ja rahvusvahelise kaitse taotleja esitab talle kaebuse selle organi või asutuse otsuse peale, millega uuesti keeldutakse talle seda kaitset andmast, ilma et keeldumise põhistamiseks oleks tuginetud vahepeal ilmnenu välistamise alusele ega uutele faktilistele või õiguslikele asjaoludele, mis tingivad uue hindamise vajaduse, on ta liidu õiguse alusel pädev asendama omaenda otsusega varjupaigaameti otsuse, muutes viimast nii, et see on tema eelneva lahendiga kooskõlas, ja seda vaatamata sellele, et riigisisised õigusnormid keelavad tal seda teha.
- 68 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab selles kontekstis asjaolu, et riigisiseses õiguses ei ole ette nähtud vahendeid, mis võimaldaksid tal sundida oma lahendit järgima, kuivõrd ainus sanktsioon, mille see õigus ette näeb, on varjupaigaameti otsuse tühisus, mis toob endaga kaasa haldusotsuste tühistamise ja kaebuste jada, mis võib venitada taotleja õiguskindlusetu olukorra kestust, nagu see juhtus käesoleval juhul A. Torubaroviga.
- 69 Selle kohta tuleb märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 54 ja 59, ei kohusta direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 küll liikmesriike andma selle sätte kohaselt esitatud kaebuste läbivaatamiseks pädevatele kohtutele käesoleva kohtuotsuse punktis 67 nimetatud pädevust, ent sellele vaatamata on selge, et liikmesriigid on kohustatud tagama igal juhul harta artikliga 47 tunnustatud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile järgimise (vt selle kohta 8. novembri 2016. aasta kohtuotsus Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 70 Selle sättega tagatud õiguste rikkumist tuleb hinnata iga juhtumi konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt vs. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 102, ning 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 41).
- 71 Käesoleval juhul tuleb rõhutada, et Ungari valitsus väitis Euroopa Kohtu istungil, et pärast eelotsusetaotluse kuupäeva võeti vastu uus haldusmenetluse seadus, mis jõustus 1. jaanuaril 2018. Selle seadusega kehtestati väidetavalt teatavad menetlused ja vahendid, mis võimaldavad halduskohtutel sundida haldusasutusi järgima nende lahendeid. Samas rõhutas see valitsus ka asjaolu, et kõnealused uued õigusnormid ei ole *ratione temporis* põhikohtuasja suhtes kohaldatavad ja et igal juhul ei ole neid vahendeid võimalik kasutada rahvusvahelise kaitse valdkonnas, mistõttu ei ole muutunud olukord, millega eelotsusetaotluse esitanud kohus silmitsi seisab, see tähendab olukord, kus tal ei ole mingeid vahendeid selleks, et sundida järgima oma kõnealuses valdkonnas tehtud lahendit.
- 72 Ent riigisisised õigusnormid, mis tingivad sellise olukorra, jätavad rahvusvahelise kaitse taotleja tegelikult ilma tõhusast õiguskaitsevahendist direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 tähenduses ja eiravad harta artiklis 47 tagatud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile põhisisu, sest kohtuotsus, mille kohus on teinud pärast nimetatud artikli 46 lõikele 3 vastavat läbivaatamist, mille tulemusel ta otsustas, et asjaomane taotleja vastab tingimustele, mis on direktiivis 2011/95 ette nähtud pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi andmiseks, jääb toimetuks, kuna kohtul ei ole mingeid vahendeid selleks, et sundida oma lahendit järgima.
- 73 Sellistel asjaoludel on liidu õiguse olemusest endast tulenevate nõuetega vastuolus riigi õiguskorra mis tahes säte või mis tahes seadusandlik, haldus- ja kohtupraktika, mis vähendab liidu õiguse tõhusust seeläbi, et ei võimalda liikmesriigi kohtul, kes on pädev liidu õigust kohaldama, teha selle kohaldamise ajal kõik vajalik, et jätta kohaldamata riigisisised õigusnormid, mis võivad takistada selliste vahetu

õigusmõjuga liidu normide täielikku toimet nagu direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 koostoimes harta artikliga 47 (vt selle kohta 9. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, punkt 22, ja 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punktid 52–62).

- 74 Järelikult peab kaebust läbivaatav liikmesriigi kohus selleks, et tagada rahvusvahelise kaitse taotlejale tõhus kohtulik kaitse harta artikli 47 tähenduses, ja vastavalt ELL artikli 4 lõikes 3 tagatud lojaalse koostöö põhimõttele muutma haldusorgani või kohtulaadse ametiasutuse – käesoleval juhul varjupaigameti – otsust, mis ei ole kooskõlas tema eelneva lahendiga, ja asendama selle omaenda otsusega huvitatud isiku rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, jättes vajadusel kohaldamata riigisisised õigusnormid, mis keelavad tal seda teha (vt analoogia alusel 5. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punkt 62).
- 75 Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 selline tõlgendus koostoimes harta artikliga 47 on kohustuslik esiteks seetõttu, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 50, peavad liikmesriigid olukorras, kus rahvusvahelise kaitse taotleja vastab direktiivis 2011/95 kehtestatud pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi andmise tingimustele, talle vastava kaitse andma, ilma et neil oleks seejuures kaalutusõigust, kusjuures sellise kaitse võib viimati nimetatud direktiivi artikli 14 lõigete 1 ja 4 ning artikli 19 lõigete 1 ja 2 kohaselt anda muu hulgas kohus.
- 76 Teiseks tuleb märkida, et ehkki Euroopa Kohus on küll sedastanud, et liidu seadusandja ei soovinud direktiivi 2013/32 vastu võttes kehtestada mingit ühist eeskirja, mille kohaselt peab selle direktiivi artikli 2 punktis f nimetatud kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan kaotama oma pädevuse pärast seda, kui tühistatakse tema esialgne otsus rahvusvahelise kaitse taotluse kohta (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 146), on sellegipoolest selge, et kui selline organ või asutus ei ole sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, järginud kaebust läbivaatava liikmesriigi kohtu lahendit, peab see kohus kõnealuse organi või asutuse otsust muutma ning asendama selle enda otsusega.
- 77 Seetõttu tuleb käesoleval juhul asuda seisukohale, et kui – nagu näib tulenevat eelotsusetaotluses esitatud teabest – eelotsusetaotluse esitanud kohus vaatas oma 25. veebruari 2017. aasta kohtuotsuses tõepoolest kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslike asjaoludega arvestades täielikult ja *ex nunc* läbi A. Torubarovi direktiivi 2011/95 kohased „rahvusvahelise kaitse vajadused“ ning tegi selle tulemusel otsuse, et A. Torubarovile oleks pidanud andma vastava kaitse, kuid varjupaigamet ei järginud seda lahendit, ilma et vaidlusaluses otsuses oleks sellega seoses tõendatud, et olid ilmnenud uued asjaolud, mis tingisid uue hindamise vajaduse – kas see nii on, peab selgitama välja eelotsusetaotluse esitanud kohus –, peab see kohus direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 3 alusel koostoimes harta artikliga 47 muutma seda otsust, mis ei ole kooskõlas tema eelneva lahendiga, ja asendama selle omaenda otsusega rahvusvahelise kaitse kohta, mis tuleb A. Torubarovile direktiivi 2011/95 alusel anda, jättes kohaldamata riigisisised õigusnormid, mis keelavad tal põhimõtteliselt seda teha (vt analoogia alusel 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 79, ja 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Kolev jt, C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 66).
- 78 Kõigest eelnevast tuleneb, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus esimese astme kohus on pärast rahvusvahelise kaitse taotleja poolt esitatud kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslike asjaolude täielikku ja *ex nunc* läbivaatamist tuvastanud, et direktiivis 2011/95 sätestatud kriteeriumide alusel tuleb sellele taotlejale kõnealune kaitse anda põhjusel, millele ta oma taotluse põhistamiseks tugineb, kuid haldusorgan või kohtulaadne ametiasutus teeb hiljem vastupidise otsuse, ilma et ta tõendaks sellega seoses, et on ilmnenud uued asjaolud, mis õigustavad taotleja rahvusvahelise kaitse vajaduste uuesti hindamist, peab kohus muutma viimati nimetatud otsust, mis ei ole kooskõlas tema eelneva lahendiga, ja asendama selle omaenda otsusega rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, jättes vajadusel kohaldamata riigisisised õigusnormid, mis keelavad tal seda teha.

Kohtukulud

- 79 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus esimese astme kohus on pärast rahvusvahelise kaitse taotleja poolt esitatud kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslike asjaolude täielikku ja *ex nunc* läbivaatamist tuvastanud, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivis 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, sätestatud kriteeriumide alusel tuleb sellele taotlejale kõnealune kaitse anda põhjusel, millele ta oma taotluse põhistamiseks tugineb, kuid haldusorgan või kohtulaadne ametiasutus teeb hiljem vastupidise otsuse, ilma et ta tõendaks sellega seoses, et on ilmnenud uued asjaolud, mis õigustavad taotleja rahvusvahelise kaitse vajaduste uuesti hindamist, peab kohus muutma viimati nimetatud otsust, mis ei ole kooskõlas tema eelneva lahendiga, ja asendama selle omaenda otsusega rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, jättes vajadusel kohaldamata riigisiseseid õigusnormid, mis keelavad tal seda teha.

Allkirjad